

Dr. A. Paulica :

Sirota Jerica.

 ta nesrečna leta svetovne vojske, koliko gorja so rodila po naših družinah! Koliko očetov in mater, koliko vdov in sirot je že plakalo v tem času za svojimi dragimi, ki so na bojnem polju umrli za domovino!

Toda, kakor pravimo, da ni sreče brez nesreče, pravtako smemo tudi reči, da je ni nesreče brez sreče. To je okusila v tem strašnem času v polni meri sirota Jerica.

Dekliški zavod, ne daleč od italijanske meje, so bile oblasti že precej izpraznile. V zavodu so ostale le častite sestre in pa nekaj ubogih deklic, ki jih niso mogli poslati nikamor. Med njimi je bila tudi sirota Jerica. Prišla je v zavod šele v zadnjem času, le nekaj tednov pred napovedjo strašne vojske z Italijo. Štela je ta deklica šele šest let, pa ni imela več ne očeta, ne matere. V zavod jo je privedla njena teta, ki je prevzela skrb zanj, ko so jej pomrli starši. Jerica je imela še enega brata in eno sestro. Brat je bil v gimnazijskih šolah, sestra je bila pa zaposlena v prodajalni. Družina je živela vsled očetove nesreče v največjem uboštvu. Oče je bil svoj čas učitelj, a je izgubil službo ter iskal potem od pisarne do pisarne, da bi si kaj prislužil. V zadnjem času pa ni imel prav nobenega zaslužka; moral je celo beračiti. Živela je potem družina od tega, kar je starejša hčerka zaslužila v prodajalni, dočim je moral njen brat obedovati v nekem samostanu. Dokler je živela še mati, je bila družina za največjo silo že oskrbljena, toda pet mesecev pred očetovo smrtjo je mati nenadoma preminula, in od takrat je bilo v tej družinici pravo gorje. Oče je začel bolehati in je končal svoje življenje v javni bolnici. Tako je prišla Jerica na prošnjo in po skrbi svoje dobre tete v zavod.

Jerica je bila molčeča deklica. Bila je prav v tisti starosti, da je bilo njeno gorje le na lahno razlito po njenem okroglem in rdečem obrazku. Brez dvojbe so radi nje nesreče bolj žalovali njeni predstojniki ko pa ona. Ko so odšle druge deklice iz zavoda v šolo, je Jerica sedela na vrtu sama po cele ure. Vsaka majhna igračka ji je bila dovolj, da se je ž njo premotila celo predpoldne.

»Kako je, Jerica?« jo je večkrat vprašala častita sestra prednica. Jerica je le povesila glavo in odgovorila: »Dobro!« Videlo se ji je pa v očeh, da se je vendar-le nekoliko zavedala nesreče, ki jo je zadela. Tiha otožnost je legla na to malo srčece. Drugim deklicam je večkrat rekla, da je »učiteljica«. Hotela je pač reči, da je bil njen oče učitelj. Predstojnicam in starejšim gojenkam se je radi tega še bolj smilila. Ljubile so jo pač in milovale prav iskreno. V domači cerkvi je sklepala ročice pristrčno k molitvi, kakor bi prosila milosti za velike pregrehe. Pri šmarnicah je tako zvesto poslušala, kakor da je med vsemi najbolj potrebovala pouka in tolažbe. Njena sestra ji je prinesla včasih igračic ali sladčic, pa Jerica je vse dobrovoljno delila s svojimi malimi tovarišicami, ki so bile v zavodu. Zlasti rada z malo Emico, ki je bila le toliko starejša, da je hodila že v šolo. Naj-

rajši je bila Jerica z Emico, ki je navadno glasno skakljala okolu nje in se smejala, čeprav je bila Jerica mirna in molčeča.

Toda mala Jerica je bila namenjena po božji previdnosti še na druga pota. Le malo časa so jo imeli v zavodu. Še istega meseca, dne 30. maja, na praznik presvete Trojice, se je naselila na vrtu zavoda baterija težkih havbic. Topove so postavili vojaki v potok, koder se je nekdanj pretakala skozi vrt studenčna voda, a sedaj je bil potok popolnoma suh. Bateriji je poveljeval stotnik V., vrl Čeh, že nekoliko prileten mož. Tako se je zavod izpremenil v trdnjavo. Iz nje bi bili streljali, ko bi se bil priril Italijan v bližino. Zastonj so bile mnoge prošnje, naj bi vojaki nikar ne postavljali topov v zavod. Utegnili bi jih Italijani zapaziti in zavod uničiti. Zastonj je bilo sklicevanje na otroke, ki so bili še v zavodu, življenje pa negotovo. Na vse prigovarjanje so poveljniki odgovarjali: »Tu je izvrstno skrivališče.« Vojaška oblast pozna le en ozir: zmago nad sovražnikom v vseh okoliščinah!

Častniki in vojaki so dobili v že skoraj izpraznjenem zavodu stanovalje. Med vojaki sta bila kar dva samostanska kuharja. Kuhala sta za častnike. Že prvi dan je častita prednica predstavila stotniku V. vse deklice, ki so bile še v zavodu. A kakšno presenečenje! Stotnik V. je začel kar na glas vpiti in jokati, ko je zagledal malo Jerico. Tekel je k nji, vzel jo v naročje, jo začel poljubovati in govoril: »To je moja hčerka Anica! Odkod pa ste dobili to deklico? O moja ljuba, ljuba Anica, kako ti je kaj?« Vsi navzoči, častniki in sestre, so bili ginjeni ob tem prizoru do solz. Sestra prednica je povedala, kdo je ta deklica in kako da je prišla v zavod. Stotnik pa je začel pripovedovati o svoji ljubi hčerki Anici, ki mu jo je Bog prerano vzel in ki je bila do pičice podobna Jerici.

»Anica, ali me pač poznaš?« — Tako je stotnik nagovarjal milovaje deklico. Jerica pa je le povešala po navadi glavo in ga pogledovala po strani. »Ti si moja hčerka,« je govoril dalje stotnik, »in jaz sem tvoj papa.« — Jerica je pogledala sramežljivo častite sestre in tovarišice. »Vidiš,« ji reče prednica, »dobila si spet svojega papa. Ali si sedaj zadovoljna? Ali si vesela?« Jerica se je malo nasmehljala. Stotnik je bil ves iz sebe. V njegovem srcu se je obnovila vsa žalost, ki jo je občutil ob smrti svoje drage in edine hčerke Anice. Hkrati pa se je jokal od veselja, ko je motril zdaj mili obrazek male Jerice, v kateri je gledal svojo ljubo, nepozabno Anico.

Stotnikova hčerka Anica je umrla vsled vnetja v grlu eno leto pred vojsko z Italijo. Pokopana je bila na pokopališču v Pragi. Ondi je bilo stalno bivališče stotnika V. in njegove soproge Ane. Ker je bila Anica ljubezniv otrok in hkrati edina hčerka, je bila njena smrt za starše hud udarec. Gospa Ana je čutila v svojem srcu bridko izgubo zlate Anice še bolj kot njen sprog. Na noben način je ni bilo mogoče utolažiti. Vsak teden je obiskala Aničin grob in pretakala gorke solze po dobrem otroku. Lahko si mislimo, kako je bila zdaj iznenadena, ko je dobila nekega dne od soproga pismo, da Anica še živi, in sicer v malem dekliškem zavodu,

ki ni daleč od italijanske meje. Ko je gospa prebrala pismo, se je razjokala. V pismu je bilo povedano, da se Anica sedaj imenuje Jerica, da govori bratski slovenski jezik in da je prav lepo vzrastla, odkar je ni več videl.

Pismo je bilo gospe Ani nerazumljiva uganka. Prebrala ga je večkrat, a ga vselej jokaje odložila. »O moja ljuba, ljuba Anica, kako bi te jaz srčno ljubila, skrbno vzgajala in se zate žrtvovala, ki bi te spet dobila,« — tako je vzdihovala. Še tisti dan je šla na grob in na grobu jokaje prebirala pisemce in ga močila s solzami.

Medtem je ukrenil stotnik V. vse potrebno, da si je od tete zagotovil malo Jerico. Bil je ž njo kot poživljen. Nakupil ji je igračic in lepo obleko, da ni bila več sirotica, ampak lična gospica.

»Srečna Jerica, srečna Jerica!« tako so venomer ponavljale njene mlade tovarišice. Njena sreča je oživila cel zavod. Častite sestre so smatrale to kot poseben blagoslov, ki ga je razlil Bog nad zavod, gojenke pa kot lepo odlikovanje. Ko so šle na izprehod, so imele lično Jerico v svoji sredi. Jerica je stopala počasi. Na nogah je imela svetle čeveljčke, na glavi lep klobuček, na sebi krasno obleko. Ljudje, ki so srečavali to družbico, so blagrovali malo Jerico, govoreč: »Srečna Jerica! Blagor ji!«

A le malo časa je Jerica razveseljevala zavod. Stotnik V. je pisal takoj, ki si je zagotovil od tete malo Jerico, svoji žalujoči soprogi Ani, naj pride k njemu na obisk, da hkrati povede domov milo Anico, ki še živi in že težko čaka, da bi videla spet svojo drago mamico, ki jo je tako srčno ljubila.

Lahko si mislimo, kako je spet to pismo iznenadilo gospo Ano. Začela je slutiti, da se je ljubemu soprogu kaj pripetilo na umu ali morda celo zmešalo. Zato se je nemudoma odpravila na pot.

Dne 1. avgusta so pričakovali v zavodu gospejin prihod. Gospod stotnik je šel k sprejemu na postajo. Sestra prednica je oblekla vse otroke praznično in jih razvrstila ob vhodu. Čedno je bila oblečena zlasti mala Jerica. Kmalu je pridrdrala lepa kočija pred zavod. Ko stopita iz nje gospod stotnik in njegova soproga, reče stotnik: »Tu živi naša ljuba Anica, ki že težko pričakuje svoje ljube mamice!« Gospa Ana poda roko sestri prednici in začne motriti otroke. Njeno mokro oko se brž ustavi na Jerici. »Oh, saj je to moja ljuba Anica,« zavpije na ves glas, teče k nji ter jo srčno objame. Začne potem na ves glas jokati, da jo mora tolažiti stotnik in častite sestre. Ker začne tudi mala Jerica jokati, udarijo za njo pa še vse druge gojenke. »Ali si ti res moja ljuba hčerka Anica?« vpraša gospa Ana, dvignivši Jerico v naročje. »Povej mi, kako ti je kaj? Kako si prišla sem?« Sestra prednica začne pripovedovati, kdo da je ta deklica, in kako da jo je privedla njena teta v zavod. Gospa Ana pritiska ves čas Jerico k sebi in jo poljublja. »Vidiš, Jerica,« pravi sestra prednica, »dobila si spet svojo ljubo mamico. Ali si vesela zdaj? Ali pojdeš ž njo?« Jerica odgovori jokaje: »Dà, pojdem.«

Kdo popiše srčno veselje gospe Ane in gospoda stotnika! Vsa srečna

sta bila, da sta spet dobila hčerko Anico. Gospa Ana je ostala še dva dni v zavodu. Vsak dan je goreče molila z Jerico v domači cerkvi in se zahvaljevala Bogu za veliko tolažbo, ki jo je dobila v tem otroku. Jerica je morala biti vedno ž njo. Gospa Ana je bila res verna in je zaslužila s svojim brezmadežnim življenjem in s svojo dobrodelnostjo, da jo je Bog na tako izreden način potolažil s tem otrokom. Tudi gospod stotnik je bil dober soprog in podložnim vojakom ljubezniv predstojnik. Vojaki, sami vrli Čehi, so oba zelo hvalili. Tako pomaga ljubi Bog dobrim ljudem tudi v takih težavah, ko mislimo, da je vsaka pomoč nemogoča.

Le prehitro je napočil Jerici čas ločitve. Že po dveh dneh se je odpravila gospa Ana z Jerico v zlato Prago. Jerica je vzela s seboj le najlepšo obleko, ki jo je bil kupil gospod stotnik. Vso drugo obleko je darovala svoji ljubi mladi tovarišici Emici. Na potu proti postaji je čvrsto stopicala ob strani gospe Ane, ki jo je držala za roko. Spremljale so jo vse gojenke s častitimi sestrami vred. Prišla je bila tudi Jeričina teta, njen bratec in sestra. Ko so se poslavljali na postaji, je Jerica od veselja jokala. Ž njo so jokali tudi gojenke. Sestra prednica pa je Jerici stisnila ročico, rekoč: »Z Bogom! Srečna Jerica, srečna Jerica!« Podale so ji roke tudi vse gojenke, ponavljajoč: »Z Bogom! Srečna Jerica, srečna Jerica!« Vlak je zdrknil s postaje. Gojenke so gledale mило za njim, mahajoč z robci in kličoč: »Z Bogom! Srečna Jerica, srečna Jerica! Z Bogom!« — — — — —

Minulo je dvoje težkih let svetovne vojske. Gospod stotnik V. se je vrnil v zlato Prago k svoji soprogi Ani in k svoji ljubi hčerki Anici. V zavodu ob italijanski meji je bilo pa po starem. Italijanu se ni posrečilo prodreti. Sestra prednica je pa dobivala od časa do časa pisma iz Prage. V njej sta ji sporočala stotnik V. in njegova soproga o mali Anici, kako se razvija, kako je pridna, kako hodi že v šolo itd. Vsako pisemce je sestra prednica razložila gojenkam, ki so Jerici tudi pošiljale pozdrave in jo blagrovale: »Srečna Jerica, srečna Jerica!«

Jerica se je naučila v šoli že čitati in pisati. Prvo pisemce, ki ga je njena nežna ročica spisala, je bilo namenjeno sestri prednici v zavodu. Pisano je bilo v milem češkem jeziku in je vzbujalo v zavodu med gojenkami veliko zanimanja. Gojenke so se veselile, da so imele priložnost, čitati pisemce v češkem jeziku, zlasti pa, da so vse besede v njem razumele. Nekatere so ga prečitale tolikokrat, da so ga znale na pamet. Naj navedemo pisemce tu dobesedno. Iz nje ga je razvidno, kako srečna je bila Jerica.

Veledůstojná sestro představená!

Dovolte, veledůstojná sestro představená, že Vám píši první psaníčko ze zlaté Prahy, své nové domoviny. Z něho poznáte, kolik jsem se naučila ve škole i jak jsem spokojená.

Nejprve Vám vzdávám srdečnou chvalu, za Vaše všchnra dobrodiní, která Jste mi prokázala i za Vaše starání, které jsta měla se

mnou v sirotčinci. Bohatě ať Vám Bůh odplatí! Oznamuji Vám, že jsem byla v neděli u prvního sv. přijímání. Při té příležitosti jsem Vás obzvláště poručila milému Ježíšku. Tu Vám posílám malý obrázek na vzpomínku prvního sv. přijímání.

Moje nová matička i můj milý tatíček starají se o mě s laskou, jak Jste se Vy starala. Každý den mám rano plno sladké kavy, v poledne i na večer také lepeho ovoce, kolik chci. Ve škole se učím mnoho lepeho a jsem všechna šťastna. O jak by byly veselé Emice, Milice i Lenice, kdyby byly se mnou. Prosim pro ně od Boha tohotěž štěstí, jako Bůh dal mně. Jak dorostu přijdu k Vám a donesu něco i Vašemu sirotčinci.

Težko očekávajíc šťastne doby, když Vám budu moci osobně vyjádřit svoji lasku pozdravuji Vá jiskrně a líbam Vám v duchu dobrotivou ruku

s najsvetší oddaností Vaše pokorná chovanka

Jerice.¹

To je bilo prvo pisemce srečne Jerice. Od takrat so pa prihajala njena pisma pogostoma v mali zavod ob italijanski meji, ki čaka sedaj, da Jerica doraste in da prinese, kakor je v svojem dobrem srcu obljubila: iz zlate Prage zlatih darov...

¹

Velečastita sestra prednica!

Dovolite, velečastita sestra prednica, da Vam pišem prvo pisemce iz zlate Prage, svoje nove domovine. Iz njeга spoznate, koliko sem se naučila v šoli in kako sem srečna.

Najprej Vam dajem srčno hvalo za vse Vaše dobrote, ki ste mi jih izkazali in za Vaše skrbi, ki ste jih imeli z menoj v zavodu. Naj Vam Bog bogato poplača! Naznanjam Vam, da sem bila v nedeljo pri prvem svetem obhajilu. Pri tej priložnosti sem priporočila zlasti Vas milemu Jezuščku. Tu Vam pošiljam malo podobico v spomin svojega prvega svetega obhajila.

Moja nova mamica in moj ljubi atej skrbita zame z ljubeznijo, kakor ste skrbeli Vi. Vsak dan imam zjutraj polno sladke kave, opoludne in zvečer pa tudi lepega sadja, kolikor ga hočem. V šoli se učim mnogo lepega in sem vsa srečna. Kako bi bile vesele Emica, Milica in Lenica, ko bi bile z menoj! Prosim zanje enake sreče, kakor jo je Bog dal meni. Ko dorastem, pridem k Vam in prinesem kaj tudi Vašemu sirotišču.

Težko pričakujoč srečne dobe, ko Vam bom mogla osebno izraziti svojo ljubezen, pozdravljam Vas iskreno in Vam poljubljam v duhu dobrotno roko.

Z največjim spoštovanjem Vam pokorna gojenka

Jerica.

